

ÇAĞIMIZIN TELLÂLI (2011) ADALET AĞAOĞLU (1929 – 2020)

İçindekiler

İki Kişi Arasında
Vakitsiz Misafir
Yaşamak
Evimizin Saatleri
Karabataklar
Köpeğin Ölümü
Gitme Kal

Künye

Ağaoğlu'nun 2011 yılında Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayımlanmış olan *Çağımızın Tellâli* adlı eseri, 1952-1971 yılları arasında kaleme almış olduğu ve Ankara Radyosu'nda seslendirilmiş olan yedi eserinin derlemesi niteliğindedir. Adalet Ağaoğlu, 1952-53 yılları arasında Radyo Dairesi'nde araştırmacı olarak ve Ankara Radyosu Söz ve Temsilleri Yayınları'nda çalışmıştır. "Ağaoğlu edebiyatçı kimliğiyle tanınıyor olsa da aynı zamanda oyunları başta Ankara olmak üzere çeşitli şehirlerde sahnelenen bir oyun yazarıdır, hatta Türkiye tiyatrosunun ilk kadın oyun yazarlarından ve kadınların kendi olma mücadelesi Ağaoğlu'nun tiyatro oyunlarında da sık işlediği temalardandır. Ağaoğlu'nun tiyatroya olan ilgisinde Ankara'daki sanat hayatının yanı sıra çocukluğunda dinlediği radyo temsilleri etkili olur" (Akkaya 2020, 7). Derleme eserde yer alan *Teknolojik Çağın Halk Ozanı* başlığını taşıyan bölümde Ağaoğlu şu ifadelerle yer vermiştir: Şerif Haznedar, *Sözlü Anlatı Geleneği ve Radyo* başlıklı yazısında söze, C.A. Cingria'nın 1974'lerde yaptığı bir incelemesine değinerek başlıyor: "C.A. Cingria, çok kapsamlı incelemesinde, bugün radyonun rolünü Ortaçağ'da, XI.- XIII. yüzyıllar arasında Fransa'da oradan buraya kopup göçen Trubadurların rolüne benzetmiştir. Trubadurlar, gezgin ozanlardı; aşk şiirleri okur, aşk masalları, destanlar anlatırlardı. Ama asıl önemlisi, bu şiirler arasında haberler verirdi. Radyo gibi, iki müzik arasına giren yurt ve dünya haberleri... (...) Peki ama, Doğu'nun Âşıkları, halk ozanları da trubadurlardan farklı mıydılar? Onlar da obadan obaya konar göçer, kahvelerde, hanlarda, köy meydanlarında birçok şeyi, saz çalarak hikâye ederlermiş. Doğu'nun ve Anadolu'nun sözlü anlatı geleneği taşıyıcıları da onlar, destancılar" (Ağaoğlu 2011, XXI-XXII). Derlemede yer alan radyo oyunlarının isimleri şunlardır: "*İki Kişi Arasında* (1952), *Vakitsiz Misafir* (1954), *Yaşamak* (1953), *Evimizin Saatleri* (1956), *Karabataklar* (1957), *Köpeğin Ölümü* (1971), *Gitme Kal* (1953)".

İKİ KİŞİ ARASINDA

Kişiler

Genç Kız Anlatının yirmi dört yaşındaki kadın başkarakteri, yaşamakta olduğu içsel bunalımların teşhisi ve tedavisi için psikiyatristle görüşmeye karar vermiştir. Hayatı boyunca girişmiş olduğu hiçbir işin sonunu getirememiş ve kız kardeşinin gölgesinde kalmış olan kadın karakter özgüvenini tamamen yitirmiştir. Dilimizdeki Rumen kökenli kelimeleri aramakla uğraşmaktadır. Kız kardeşiyle birlikte gittiği İngilizce kursunu veren öğretmene aşık olmuştur.

Doktor Genç Kız'ı tedavi etmeye çalışan erkek psikiyatrist kırk dört yaşındadır. İnsanda Ruhsal Özgürlük adını verdiği kitabıyla meşhur olmuş ve gazetelerde köşe yazıları yazmaktadır. Evli olduğu eşiyle bazı sorunlar yaşayan erkek karakter Genç Kız'a aşık olur ve onunla birlikte olmak ister.

Suzan Genç Kız'ın güzel ve akıllı olan tek kız kardeşidir. Sanatla ilgilenir ve İngilizce öğretmeniyle birlikte olur. Anlatının başkarakterinin yaşamakta olduğu içsel bunalımların en temel kaynaklarından biridir.

Öykü

Genç Kız'ın İçsel Bunalımları Fonda, Grieg'in Op. 16 La Minör adlı piyano konçertosunun giriş bölümü çalmaktayken Genç Kız Doktor'un odasına girer. Oldukça çekingen ve utangaç bir mizaca sahip olan Genç Kız Doktor'a derdini anlatma konusunda ciddi derecede zorlanır. Fakat Doktor, samimi tavırları ve sıcak söylemleriyle Genç Kız'ı rahatlamaya ve onun sorununun ne olduğunu öğrenmeye çalışır. Bir psikiyatrist olan Doktor'a Genç Kız, yaşamakta olduğu içsel bunalımları yavaşça anlatmaya başlar. Doktor'un gazetede yayınlanmış olan yazılarını okumuş olan Genç Kız, sorunlarına çözüm bulunabileceğini düşünmüştür. Ailenin büyük kızı olan Genç Kız, kız kardeşi Suzan'ın güzelliği ve girişkenliği karşısında kendini daima eksik ve aciz hissetmiştir. Girişmiş olduğu hiçbir işi nihayete erdirememiş olması ve beceriksiz olduğunu düşünmesinden dolayı özgüven kaybı yaşamaktadır. Kendini sevmeyen, hatta kendinden ve başkalarından nefret eden, Genç Kız tamamen kendi içine kapanmıştır. Öğrenimini yarıda bırakmış olan Genç Kız'a ailesinin güveni her geçen gün azalmıştır. Kendini Türkçedeki Rumen kökenli kelimeleri aramaya adanmıştır. Doktor onun bu uğraşını oldukça gülünç bulur. Akademide resimle ilgilenmiş olan Suzan oldukça başarılı olmuştur. Genç Kız kısa bir süre hastabakıcı kurslarına katılmış fakat onu da yarıda bırakmıştır. Tatbikat derslerinde yapmış olduğu enjeksiyon hastanın kalçasından yanlamasına eğilip çıkmış ve bunun üzerine Genç Kız bilincini kaybetmiştir. Bunun üzerine öğretmen Genç Kız'a bünyesinin bu işi kaldıramayacağını söylemiştir. İnsanda Ruhsal Özgürlük adlı kitabı okumuş olan Genç Kız, bireysel özgürlüğüne kavuşmak ve kendisini sevip kendine güvenmek istemektedir. Doktor Genç Kız'ın kendini fazla küçümsediğini ve kendine haksızlık ettiğini düşünür. Genç Kız'ın annesi bir yıl önce ölmüştür. Ölmeden önce anne, kızını doğurmuş olmaktan dolayı pişman olduğunu dile getirmiştir. Fakat anne kızını sevmekten ziyade onun incinmesini istememiştir. Suzan'la birlikte İngilizce kurslarına gitmeye başlamış Genç Kız öğretmene aşık olmuştur. Fakat öğretmen Suzan'a ilgi göstermiş ve onunla kırıştırmaya başlamıştır. Bunun üzerine Genç Kız'ın özgüveni daha da kırılmıştır. Görüşme sırasında duygusal bir boşalma yaşayan Genç Kız odayı terk eder. Doktor, Ahmet adlı bir dostunu arar ve ona iyi bir obsesyon vakası bulduğunu ve araştırmalarına Genç Kız'la devam edeceğini söyler.

Teşhis ve Tedavi Bir süre sonra Doktor'un hastanedeki odasında buluşulur. Dışarıdan gelen ağaç, kuş, vapur ve hasta seslerine kulak verilir. Genç Kız Suzan karşısında ne kadar ezildiğini ve küçüklüğünden itibaren her şeyini onunla paylaşmak zorunda kaldığını anlatır. Doktor Genç Kız'ın güvenini kazanmaya çalışır. Dışarıdan gelen sesler dinlenir, manzara izlenir ve şiirler okunur. Kendini güzel bulmayan ve güçlü bir iradeye sahip olduğunu düşünmeyen Genç Kız Doktor'a fazlasıyla yakınlık gösterir. Genç Kız'a dokunarak onu rahatlamak isteyen Doktor'un bu teşebbüsü geri çevrilir. Genç Kız Doktor'a birçok kadının aşık olduğunu bilmektedir ve bundan dolayı onun birçok kişiden üstün olduğunu düşünür. Bir önceki gece Doktor, kız kardeşi ve babasıyla birlikte tiyatroya gitmiş olan Genç Kız'ı gözlemlemiştir. Zira bir kişiyi tanımının en iyi yolu onu kalabalık içinde gözlemlemektir. Doktor Genç Kız'a Suzan'ın sandığı kadar güzel olmadığını ve kendini boş yere küçümsediğini söyler. Fakat Genç Kız Doktor'un kendisini kandırmaya çalıştığını düşünür. Baba ile Doktor eski askerlik arkadaşlarıdır. Dolayısıyla Doktor aileyi iyi tanıdığını iddia ederek Genç Kız'ın güvenini yeniden kazanmaya çalışır. Genç Kız İngilizce öğretmeni tarafından nasıl fark edilmediğine ve onunla iletişim kurabilmeyi ne kadar çok istediğine değinir. Genç Kız'ın duyarlılığından ve inceliğinden etkilenen Doktor ondan kendisine sarılmasını ister. Genç Kız Doktor'un bu isteğini şaşkınlıkla karşılar. Zira Doktor Genç Kız'dan yirmi yaş büyüktür ve evlidir. Genç Kız Doktor'a babasının kendisiyle ilgili neler düşündüğünü anlatır. Doktor Genç Kız'a, iki aylığına izne ayrılmış olan sekreterinin yerini almasını önerir. Genç Kız sekreterlik yapamayacağını ve bu işin ona çok ağır geleceğini söylese de Doktor değişimin ona iyi geleceğini söyler. Bu sayede Genç Kız derin konulara odaklanmak yerine gündelik sorunları düşünecektir.

Genç Kız'ın Hayata Atılması ve Doktor'la Yakınlaşması Diğer geçiş bölümünde Genç Kız Doktor'un sekreterliğini yapmaya başlar. Bazı acemilikler gösterse de oldukça isteklidir ve kendini daha iyi hissetmektedir. Genç Kız, dışarıdan gelen hasta seslerine kulak kabartır ve ne olduğunu öğrenmek ister. Hastalardan biri bir gece rüyasında aksakallı bir ihtiyar görmüş ve ihtiyar ona erdiğini, göklere yükselip ebedi hayata kavuşabileceğini söylemiştir. O günden itibaren hasta kendi etrafından dönerek uçmaya çalışmaktadır. Kendisiyle alay edildikçe hasta uçma denemelerini daha da sıklaştırmıştır. Doktor Genç Kız'a insanları hayata bağlayan en önemli kuvvetin umut olduğunu söyler.

Doktor’la Genç Kız’ın Tartışması Bir sonraki geçiş bölümünde Doktor Genç Kız’ı odasına çağırır. Mutsuz ve huysuz bir mizaca bürünmüş olan Genç Kız Doktor’u arayan kişileri ve onların neler söylediklerini unutmıştır. Bundan dolayı Genç Kız kendine kızar ve yeniden özgüvenini kaybeder. Aziz adlı bir hasta yakını, 12 numaralı odada tedavi gören eşini görmek istemiştir. Fakat Doktor hastanın görüşmeye hazır olmadığını düşünmüş ve Aziz Bey’e kendisinin hastanede olmadığını söylemesini istemiştir. Kendine ve başkalarını küçümseyen Doktor’a kızan Genç Kız kliniği terk eder.

Doktor’la Genç Kız’ın Barışması ve Birbirlerine Yakınlaşmaları Ertesi gün Genç Kız kliniğe yeniden gelir. Genç Kız Doktor’dan özür diler ve kendisine haksızlık ettiğini dile getirir. Doktor Genç Kız’ı Tıp Derneği balosuna davet eder. Fakat kız kardeşinin baloya öğretmenle birlikte geleceğini bilen Genç Kız Doktor’un davetini geri çevirir. Doktor’un eşi iki gün önce İsviçre’ye tatil amacıyla gitmiştir. Doktor Genç Kız’a güzel kadınların bile mutsuz olabileceklerini söyler. Zira ona göre ne istediğini tam olarak bilmeyen ve sahip olduklarının kıymetini bilmeyen her insan mutsuzdur. Genç Kız’ı avutmaya ve cesaretlendirmeye çalışan Doktor onu baloya gitmeye ikna eder. Fakat Genç Kız, kız kardeşinin yanında ezilmekten ve onu öğretmenle birlikte görmekten çekinmektedir. Araba yolculuğu sırasında Genç Kız, kendini arabadan dışarı atarak intihara teşebbüs eder. Kendisi ölmek ve yok olmak istemektedir. Doktor Genç Kız’a engel olur, onu evine bırakır ve yarın kliniğe gelmesini ister.

Genç Kız’ın Özgüvenini Kazanması, Doktor’un Genç Kız’a Bağlanması İkili, şehri yukarıdan gören bir tepede konuşmaktadır. Suzan ile öğretmen denize girmişlerdir. Genç Kız Suzan’ın her zaman daha girişken ve yetenekli olduğunu tekrar eder. Fakat artık Genç Kız’ın özgüveni yerine gelmiş ve öğretmeni zihninden tamamen çıkarmayı başarmıştır. Doktor’un sevgisi ve ilgisi ona özgüvenini yeniden kazandırmıştır. Sekreterlik yaptığı zamanlarda işe yaradığını ve bu sayede hastabakıcılık derslerini de tamamlamış olduğunu hisseder. Kendine güvenmeye başlamış olan Genç Kız, kendi hayatını yaşamaya ve bir kasabanın çocuk hastanesinde çalışmaya karar verir. Fakat Doktor Genç Kız’a fazlasıyla bağlanmış ve bundan dolayı onun gitmesini istememektedir. Fakat kendini inşa edebilmek için Doktor’dan ayrılması gerektiğini bilmektedir ve ikili yollarını ayırır.

Temalar

Aşk “Ağaoğlu’nun ilk radyo oyunu henüz dramaturg olarak çalışmaya başlamadan önce kaleme aldığı *İki Kişi Arasında*’dır. Oyun 1952’de Ankara Radyosu’nda yayımlanmıştır. Oyunun teması; kentli, eğitilmiş ancak modern toplumun kadınlar için öngördüğü kodlara uyum zorluğu çeken genç bir kadınla, ondan yaşça büyük erkek bir psikiyatrist arasındaki hasta-doktor ilişkisinin giderek bir aşk ilişkisine dönüşmesidir. Oyunda, kadın kahraman “genç kız,” erkek kahraman “doktor” olarak anılmaktadır. Genç kadın yaşadığı depresyona çözüm bulacağı umuduyla, kitabını okuduğu, aynı zamanda babasının da arkadaşı olan erkek psikiyatristin muayenehanesine gider” (Akkaya 2020, 7). Hayatı boyunca giriştiği hiçbir işte başarılı olamamış, başarılı ve girişken bir karaktere sahip olan kız kardeşinin gölgesinde kalmış ve ailesi tarafından yeterince sevilip ilgi görmemiş olan Genç Kız Doktor tarafından tedavi edilerek özgüvenini kazanmak ister. Doktor tarafından ilgi gören, umursanan ve onun sayesinde aşkı tanıyan Genç Kız kendine olan güvenini kazanır. Bir çocuk hastanesinde çalışarak kendi ayakları üzerinde durmaya karar verir.

Izdırap Oldukça ünlü ve başarılı bir psikiyatrist olan Doktor, eşinden beklediği ilgiyi ve sevgiyi göremediği için kendini oldukça yalnız hissetmektedir. Maddi durumu oldukça iyidir ve birçok kadın ondan hoşlanmaktadır. Fakat Genç Kız’ın duyarlılığından ve acizliğinden etkilenen Doktor, bir erkek içgüdüleriyle Genç Kız’a bağlanır. Fakat kendine olan güvenini yeniden kazanmış olan Genç Kız Doktor’dan ayrılarak kendi ayakları üzerinde durmaya karar verir. Doktor Genç Kız’ın gitmesini istemez. Fakat oyunun sonun Doktor makus talihiyle yüzleşmek zorunda kalır.

Kişi İncelemesi

Genç Kız (Kapalı/Açık) Anlatının yirmi dört yaşındaki kadın başkarakter, yaşamakta olduğu içsel bunalımların teşhisi ve tedavisi için psikiyatristle görüşmeye karar vermiştir. Hayatı boyunca girişmiş olduğu hiçbir işin sonunu getirememiş ve kız kardeşinin gölgesinde kalmış olan kadın karakter özgüvenini tamamen yitirmiştir. Dilimizdeki Rumen kökenli kelimeleri aramakla uğraşmaktadır. Kız kardeşiyle birlikte gittiği İngilizce kursunu veren öğretmene aşık olmuştur. “Genç kadının kaçış davranışının arka planında da toplumdaki hâkim güzellik normlarına uymadığını düşündüğü için yaşadığı yabancılaşma hissi yatar. “Aynalar düşmanım gibidir benim” (Ağaoğlu 2011, 5) sözleri genç kadının kendi bedeniyle olan sorunlu ilişkisine gönderme yapar. Öyle ki yalnızken sigara içmenin

kendisine daha yakıştığını düşünür. Böyle düşünmesinin nedeni topluluk içinde sigara içmenin kadınlar için namakbul görülmesinden ziyade, modern kadınlığın güzellik ideallerine uygun olmadığını düşündüğü için yaşadığı özgüven eksikliğidir. Oysaki kendisinden iki yaş küçük kız kardeşi "ne yapsa yakışmaktadır." Çünkü "güzel"dir; aynı zamanda "ailenin gözdesi"dir. Ancak, "bu özgürlük atılımı [kendisi] gibi çirkin... bir kadın olduğunu bilenlere göre değildir" (Ağaoğlu 2008, 5-13)" (Akkaya 2020, 8).

Tedirgin Doktor'la olan ilk randevusunda Genç Kız oldukça çekingen ve tedirgin görünür: "DOKTOR: Giriniz. (Kapının yavaşça açılıp kapanışı; hafif ayak sesleri) Buyrun, şöyle oturun. (Bir an sessizlik) Hasta mısınız? (Sessizlik) Derdiniz? (Sessizlik) İsminiz? (Yanıt yok.) Bu sabah sekreterimden randevu isteyen siz değil misiniz? GENÇ KIZ: (Kararsız) E... e... Evet. DOKTOR: Oturun şöyle. Rahat olun canım. Hadi, şimdi söyleyin bakalım. GENÇ KIZ: Şeyyy... Şeyde efendim, işte... Şöhretinizi duydum..." (Ağaoğlu 2011, 3).

Özgüvensiz Uzun yıllar boyunca özgüven kaybı yaşamış ve kendini kız kardeşinin karşısında oldukça eksik ve beceriksiz hissetmiştir: "GENÇ KIZ: İki yaş. Zaten ona ne yapsa yakışır. Güzele ne yakışmaz ki? (Alçak sesle) Güzel. Hem de çok. Gülse de, ağlasa da... DOKTOR: (Aniden, yüksek sesle) Siz de çirkin değilsiniz! Güzelsiniz!" (Ağaoğlu 2011, 5).

Mutsuz Hayatı boyunca kendini özgüvensiz ve savunmasız hissetmiş olan Genç Kız mutsuzdur: "DOKTOR: Sığınma? Bir... bir... bir sığınış ha? Ne oluyor canım, ne oluyor, hele bir bakın bakayım bana. Aaa, aaa! Gözleriniz ıslak. Ağlıyorsunuz. Ne demek bu böyle canım? Ağlamaya gelmeler falan? Hani şööyle bir uzansam, tutup çenenizi yukarı kaldırsam... Al sana yaşlı doktorun genç ve güzel müşterisini taaaciiiiiiiiiii!.. Hımmm, aslında, öyleymiş gibi yaptım ama inanmayın, benim burda hemşire falan da hak getire. Mesele çat kapı gelene huzur sağlamak... Ne var efendim bu kadar ürkecek? Yaa böyledir, böyleeee. Hem "imdat!"lı bir geliş, hem de "yetişin tecavüz var!"larla kaçış..." (Ağaoğlu 2011, 10).

Karamsar Kendini oldukça kötü hisseden karakterin gelecekte umudu yoktur. Bundan dolayı kendini öldürmeyi düşünmektedir: "GENÇ KIZ: Lütfen... Lütfen öfkelenmeyin. Etrafımda güzelliği, pırıl pırıl zekâsıyla kız kardeşim; dostları tarafından sayılıp sevilen, kararlı, tuttuğunu koparan haliyle babam; benden başka herkese bol bol dağıttığı şefkati herkesçe "evin kraliçesi" olan annem ve... (Bir an) Konumunuz, ününüz, zekânız, herkesi kendine hayran bırakan çekiciliğinizle siz varken... Hayır, içimden şu halime şükretmek hiç mi hiç gelmiyor. Sadece yok olmak istiyorum. (Hiçkırık.) Sizden kurtulmak" (Ağaoğlu 2011, 46).

Özgüvenli Doktor'un sevgisi sayesinde özgüvenini kazanan Genç Kız, elde etmiş olduğu sevginin ve özgüvenin karşılığını insanlığa ödemek ister: "GENÇ KIZ: Yalnızlık mı? Hiç değil. Seviyorum, en güzeli, seviliyorum. Hem de inanılmaz biçimde. Çekine çekine kapınızı ilk çaldığım zamanı düşünüyorum da... İnanılır gibi değil. Sevinç doluyum. Uçuyorum. İyi, çok iyi bir şeyler yapmak istiyorum... Hayatın bana verdiği bu gerçek sevgiyi ödemek istiyorum" (Ağaoğlu 2011, 55).

VAKİTSİZ MİSAFİR

Kişiler

I. Kız Bir büroda çalışmakta olan genç kadın yalnız yaşamaktadır. Geçmişte babası tarafından terk edilmiş olduğu için annesi ve kız kardeşleriyle birlikte yaşamıştır. Yalnızlığını daha az hissetmek için evinde kedi ve köpek besler. Evine girmiş ve sakatlığı nedeniyle bir süre sonra ölmüş olan kuşu dondurarak yatak odasının duvarına asmıştır.

II. Kız I. Kız'ın en yakın dostu olan kadın karakter evlenme hazırlıkları yapmaktadır. Fakat evlilik arifesinde yaşadığı kaygılar ve zihnini kurcalayan şüpheler yüzünden arkadaşının evine kaçmıştır.

Öykü

II. Kız'ın Ani Ziyareti Evdeki finonun havladığı ve radyoda bir tango müziğinin çaldığı sırada II. Kız I. Kız'ın evine gelir. Birbirlerini uzun süre görmemiş olan iki arkadaş şaşkınlık halindedirler. I. Kız, beş gün sonra evlenecek olan arkadaşının ani ziyaretine hiçbir anlam verememiştir. Zira II. Kız I.

Kız'a yazdığı son mektupta düğün hazırlıklarından dolayı ne kadar yoğun olduğundan bahsetmiştir. I. Kız II. Kız'a ani ziyaretinin sebebini sorar. Fakat II. Kız I. Kız'a onu özlediğini ve kafasını dinlemek istediğini bahane eder. Bir kapıcı dairesinde yaşamakta olan I. Kız evi oldukça ferah ve konforlu hale getirmiştir. I. Kız II. Kız'a kalacağı odayı gösterir. Fakat II. Kız'ın valizi oldukça ağırdır ve dinlenmek amacıyla evden ayrılmış gibi görünmemektedir. I. Kız II. Kız'ın kendisini neden ziyaret ettiğini uzun süre anlayamaz ve bundan dolayı onu sorgulamaya başlar. Fakat II. Kız I. Kız'a sürekli kaçamak cevaplar verir ve evinin güzelliğinden, işinden ve eski günlerden bahsederek konuyu değiştirmeye çalışır.

II. Kız'ın Sırrının Ortaya Çıkması Bir büroda çalışan I. Kız'ın babası yıllar önce ailesini terk etmiştir. Derin bir yalnızlık içinde olan I. Kız evde köpek ve kedi beslemektedir. Aynı zaman bir süre önce evinin penceresinden giren yaralı bir kuşu ölümünün ardından dondurup yatak odasındaki duvara asmıştır. Kuş ölüsü I. Kız'a yalnızlığını unutturur ve ona güven verir. Birkaç günlüğüne I. Kız'ın yanına geldiğini söyleyen II. Kız; gezmeyi, sohbet etmeyi, yemek yapmayı, eğlenmeyi ve okudukları romanlar üzerine konuşmayı planlamaktadır. İkili birbirleriyle şakalaşır hasret giderirler. Fakat I. Kız II. Kız'ın yalan söylediğini, onun bir şeylerden kaçtığını ve evini terk ettiğini düşünür. II. Kız I. Kız'ın iddialarını reddetse de anlatının sonlarına doğru doğruyu söyler. Birlikte gelecek planları yapıp hasret giderdikten sonra II. Kız yarın kalkacak uçak olup olmadığını sorar. Evlenme konusunda endişeye kapılmış olan II. Kız, yalnız yaşayan eski dostuna sığınmış ve onun hayatını görmek istemiştir. II. Kız I. Kız'a bir gün kendisinin de evleneceğini ve yalnızlığının sona ereceğini söyler. I. Kız II. Kız'ın söylemleri üzerine umutlanır. II. Kız, ailesine ve nişanlısına nerede olduğunu nasıl açıklayacağını düşünmeye başlar.

Temalar

Yalnızlık Bir süredir nişanlı olduğu adamla evlenmek üzere olan II. Kız, hayatında gerçekleşecek olan köklü değişimden dolayı tedirgin olur ve yalnız başına yaşayan dostunu ziyaret ederek onun hayatını görmek ister. Birçok eşyayla dostunun yanına gelmiş olan II. Kız aslında onun yanında temelli kalmayı düşünmüştür. Fakat II. Kız I. Kız'ın içinde bulunduğu durumu görünce bu düşüncesinden vazgeçer. Zira geçmişte babası tarafından terk edilmiş ve uzun süredir yalnız yaşayan I. Kız yalnızlık duygusuyla kedi ve köpek sahiplenerek baş etmeye çalışmaktadır. Hatta evine girdikten bir süre sonra ölen bir yaralı kuşu dondurarak yatak odasının duvarına asmıştır. I. Kız II. Kız'a onun sayesinde yalnız hissetmediğini söyler. II. Kız I. Kız'a bir gün kendisinin de evleneceğini söyler. Dostunun bu söylemi üzerine I. Kız'ın içinde buruk ve güçsüz bir umut filizi yeşerir.

YAŞAMAK

Kişiler

Kadın (Anne) Neslihan'ın annesi olan kadın karakter Baba'yla evlidir. Evlenmeden önce Adam'a (amcaya) aşık olmuş olan karakter onun köyden ayrılmasıyla birlikte ağabeyiyle evlenmiştir. Gençlik yıllarında roman ve şiir okuyan, ataerkil toplumsal normlara başkaldıran kadın karakter evlendik sonra zaman içinde uysallaşmış ve kaderini kabullenmiştir.

Genç Kız (Neslihan) On yedi yaşında olan oyunun başkarakterinin, geçirmiş olduğu ateşli bir hastalığın ardından belden aşağısı felç olmuştur. Amcasının köyden habersizce ayrılmasına içerlemiş olan kadın karakter tanıdıklarının getirdiği yazınsal eserlerle dünyayı ve insanlığı tanımaya çalışmıştır. Ataerkil baskıcı normların güdümünde hayatını sürdürmek zorunda kalmış olan Neslihan kendini baskı altında hissetmektedir. Fakat bütün sorunlara ve yanlışlıklara rağmen köylüleri sever ve amcasının bir adım ötesine geçmek ister. Sarı Dayılar'ın oğlu İrfan'a karşı derin ve samimi duygular beslemektedir.

Adam (Amca) Gençlik yıllarında Kadın'la aşk yaşamış olan erkek karakter, kapalı köy toplumunun gelenekleri ve ataerkil normları altında yaşarken kendini baskı altında hissetmiş ve bundan dolayı köyden ayrılmıştır. Gazetecilik yapmaya başlayan Adam mesleği sayesinde dünyayı gezmiş ve birçok önemli kişiyle tanışmıştır. Babasının ölümü üzerine köye geri döner ve geçmişiyile hesaplaşır.

Baba Neslihan'ın babası olan erkek karakter; babasının aile yönetimine, geleneklere ve toplumsal normlara sıkı sıkıya bağlıdır. Köyü terk etmiş olan kardeşini hiçbir zaman anlayamamış ve bir süre sonra Kadın'la evlenmiştir. Etrafındaki köylüler tarımda makineleşmeye gitmişken kendisi hala

eski usul çalışmaktadır. Kaderciler bir dünya görüşüne sahip olan Baba, inançları ve görüşleri nedeniyle kızını hastaneye götürmemiş ve onun sakat kalmasına sebep olmuştur.

Öykü

Adam'ın Köye Geri Dönmesi Beş yıl önce köyünü terk edip mesleği aracılığıyla dünyayı gezmeye başlamış olan Adam, babasının ölüm haberini aldıktan bir süre sonra eve dönmüştür. Evin dışından gelen tıkırtı seslerini duyan Kadın dışarıya çıkar ve Adam'la karşılaşır. Adam'ın kardeşinin eşi olan Kadın onu şaşkınlıkla karşılar. Zira Adam Kadın'ın görmeyi umduğu en son kişidir. Kadın Adam'ı görmesi üzerine duygulanır. Çünkü aile yıllar boyunca Adam'dan hiçbir haber alamamıştır. Adam Kadın'a ailenin durumunu sorar. Fakat sormuş olduğu sorulara almış olduğu cevaplardan gittiği günden beri ailede hiçbir değişikliğin olmadığını ve her şeyin babasının kuralları ve dünya görüşü güdümünde devam ettiğini anlar. Son bir haftadır Baba harmanda ekinlerin kaldırılmasını beklemektedir. Adam'ın ve Baba'nın babası altı ay kadar hasta yatağında yattıktan sonra iki ay önce hayata gözlerini yummuştur. Adam babasının cenazesine katılmadığı ve hasta yatağında yatanın yanında olmadığı için oldukça üzgündür. Fakat kendi ayakları üzerinde durabildiği günden itibaren Adam babasından kaçmaya başlamıştır. İyi eğitim almış ve kendi kendini geliştirmiş olan Adam babanın çağırdığı kuralları ve hayat görüşü altında yaşamak istememiştir. Ailedeki herkes onu memnuniyetle karşılar ve habersiz gidişinden dolayı ona kızgın olmadıklarını dile getirirler. Kadın'ın kızı olan Neslihan amcasını görmeye gelir. Ateşli bir hastalığa yakalandıktan sonra belden aşağısı felç olmuştur. Baba Neslihan'ı kasabadaki doktora götürmemiştir. Zira Neslihan'ı muayene etmiş olan doktor onun hastaneye yatırılarak iyileşebileceğini söylemiştir. Fakat kaderciler bir dünya görüşüne sahip olan ve takıntılı derecede tarlasıyla ilgilenen Baba Neslihan'ı hastaneye götürmemiştir. Adam, yeğeniyle ilgilenilmemiş olunmasına ve kardeşinin kaderciliğine çok kızar. Yıllar boyunca Neslihan amcasını evin penceresinden bakarak beklemiş ve gördüğü her yabancıyı ona benzetmiştir. Okumayı ve resim yapmayı seven Neslihan, özgürlükçü düşüncülere sahip olan amcasına hayrandır. Neslihan ile Kadın'ın baskıcı toplumsal normaler altında ezildiklerini gören Adam köylülere öfkelenir. Fakat hem Neslihan hem de Kadın durumlarının o kadar kötü olmadığını ve yaşadıkları hayata alışmış olduklarını söylerler.

Adam'ın Baba'yla Hesaplaşması Harmana giden Adam, erkek kardeşi olan Baba'yla görüşür. Birbirleriyle iletişim kursalar da aralarında soğukluk olduğu bellidir. Kardeşinin hala çağırdığı tekniklerle ve akılla çalıştığını gören Adam, onun tutuculuğuna ve kaderciliğine isyan eder. Her geçen gün tarla sahipleri makineleşmeye gitmiş ve son teknoloji tarım araçları kullanmaya başlamış olsalar da Baba eski usulle çalışmaya devam etmektedir. Kaderciliği ve umursamazlığı yüzünden kızı Neslihan'ı hastaneye yatırmamıştır. Baba, kapalı kişiliğinin haklılığını savunurken Adam, açık kişiliğinin haklılığını ve Baba'nın haksızlığını savunur. Baba; babasının kanunlarına, törelerine ve iş anlayışına sıkı sıkıya bağlıdır. Bu yüzden ortaokula kadar eğitimine devam etmiş olan oğlu Osman'la fikir ayrılıkları yaşamaktadır. Osman tarımda makineleşmeyi savunmaktadır ve tarlalarda makine kullanarak tarım yapmak istemektedir. Fakat Baba onun geleneklere sadık kalmasını istemektedir. Neslihan ile Osman'ın dünya görüşleri Baba'ninkinden oldukça farklıdır. Baba, eksik ve hatalı olduğunu zaman zaman kabul etse de babasının isteklerine uyduğunu ve başka çaresi olmadığını söyleyerek kendini savunur. Adam babasının ve kardeşinin tutuculuğuyla kaderciliğinden bıktığı için köyü terk etmiştir. Oldukça geniş ve verimli topraklara sahip olmasına rağmen aile yokluk içinde yaşamaktadır.

Kadın'ın Zaman İçinde Yaşadığı Değişim Neslihan'la Kadın, Adam'ın gömleklerini yıkayıp ütölemekte idiler. Adam Baba'ya yarın geri döneceğini söylemiş ve anneye kızı onun yarın muhtemel gidişi üzerine konuşmaktadırlar. Adam Neslihan'a annesinin eskiden roman ve şiir okuduğunu, şiir dinlemeyi, türkü söylemeyi çok sevdiğini ve onun çok duygusal bir kişiliği olduğunu anlatmıştır. Kadın Neslihan'ın iddialarını reddeder. Fakat Neslihan'ın anlattıkları karşısında yeniden duygusallaşan Kadın, köyde yaşayan bir kadının katılması, duygulara yer vermemesi ve kendinden istenen her şeyi yapması gerektiğini söyler. Fakat Neslihan Kadın'ın asi ruhlu ve dikbaşlı bir karaktere sahip olduğunu bilmektedir. Hatta anlatılan şeylerden Kadın ile Adam arasında geçmişte aşk yaşadığını anlamıştır. İkilin yanına gelen Baba, Adam'ın maddi sıkıntıda olduğunu ve bu yüzden köye geri döndüğünü düşündüğünü söyler. Bunun üzerine Neslihan'la Baba tartışmaya başlarlar. Neslihan, hayatı boyunca ailenin karnını doyurmaktan başka hiçbir şey düşünmemiş ve aile bireylerinin düşünceleri ve hisleriyle hiç ilgilenmemiş olan Baba'yı eleştirir. Neslihan'a göre Baba aile bireylerine bir toprak sahibinin ırgatına baktığı gözle bakmaktadır. Baba insanları kendine bağlamayı ve onların söylenen her şeyi sorgulamadan yapmalarını ister. Kadın Neslihan'ı bir daha böyle şeyler

söylememesi konusunda uyarır. Neslihan, engelli bir birey olmasına rağmen üstünde yaşadığı minderde birçok acıyla karşılaşacağını düşünmektedir.

Adam'la Kadın'ın Hesaplaşması Kasabaya doktoru görmek amacıyla gitmiş olan Adam'la Osman eve geri dönerler. Adam, Neslihan'ı doktora götürmeleri gerektiğini söyler. Ardından ikili arasında geçmiş günler üzerine tartışma yaşanır. Adam Kadın'a onu sevdiğini fakat köyde nefes alamadığı için gitmek zorunda kaldığını söyler. Kadın Adam'a geçmiş günleri unuttuğunu ve yaşadığı hayat biçimine alıştığını söyler. Ardından Neslihan kapının önünde görünür. İkilinin konuşmalarını duymuştur. Neslihan, kendi özgürlüğü için Kadın'ı ve aşkını feda etmiş olan Adam'a bencilliğinden dolayı kızar. Sakatlığı nedeniyle istediği gibi bir hayat yaşayamayacağını ve istediği özgürlüğe kavuşamayacağını bilen Neslihan kendini tirabzandan aşağıya atar. Ardından Adam Neslihan'ı alıp hastaneye götürür.

Neslihan'ın İyileşmesi ve Düşünsel Aydınlanması Gözlerini hastanede açan Neslihan tedavi edilmiş ve bacakları sağlığına kavuşmuştur. Neslihan, Sarı Dayılar'ın oğlu İrfan'ın mektuplarını okumaktadır. Neslihan İrfan'a aşiktir ve onunla birlikte olmak istemektedir. Adam Neslihan'a artık sağlığına kavuştuğunu ve resim sanatını istediği yerde icra edebileceğini söyler. Adam'a göre Neslihan'ın köye dönmemesi gerekmektedir. Zira onda sanatçı bilinci ve duyarlılığı olduğunu düşünmektedir. Fakat Neslihan fikrini değiştirmiş ve köye geri dönmeye karar vermiştir. Kendisinin köyde daha faydalı olacağını ve orada kendisine daha fazla ihtiyaç olduğunu söyler. Her şeye rağmen köylülere ve insanlara güvenen Neslihan, amcasının neden yalnızlaştığını ve köyü terk ettiğini anlamak ister. Neslihan Adam'ın bir adım önüne geçmeye karar verir.

Temalar

Ataerkillik “Neslihan'ın, ailesinin kaderciliğinden ve kız çocuklarına değer vermemelerinden kaynaklanan engeli, bir yanıyla ataerkil otoriteye tutsaklığın metaforudur. Diğer yanıyla, engeli sayesinde Neslihan, köy hayatına uzaktan ve eleştirel bakabilmektedir. O eşikte durandır; köyün ne dışında ne içindedir. (...) “Öteki dünya'yla köy arasındaki karşıtlık, değişim temasıyla ilişkilendirilerek anlatılır. Köy değişmemektedir: Köylülerin taşıdıkları çıkınlar bile senelerdir aynı büyüklüktedir. Bu nedenle amca, köydeki herkesi “uyumak”la suçlar (Ağaoğlu 2011, 91-92). Nitekim köyün sorunları ekonomik yoksunluklardan ziyade aldırma ve cehalete bağlanır. Bununla birlikte amca “köyü uyandıramayacağını” kabul etmiştir. Ama hiç değilse Neslihan'ı özgürlüğüne kavuşturmak istemektedir; ağabeyinin karşı çıkmasına rağmen onu tedavi için kente götürmeye kararlıdır” (Akkaya 2020, 9). Oyunda yer alan kadın karakterler olan Neslihan ve Kadın yaşadıkları kapalı köylü toplumunun gerici gelenekleri ve normları nedeniyle baskı altında kalarak sindirilmişlerdir. Şiir, roman ve türkü okuyan, resim yapan kadın karakterler evlilik ya da hastalıkla kontrol altına alınmışlardır.

Arayış Gençlik dönemlerinde içinde yaşadığı köyün geleneklerine, törelerine ve ataerkil toplumsal normlarına uyum sağlayamamış ve bunları ciddi derecede eleştirmiş olan Adam evden kaçmış ve gazeteci olarak bütün dünyayı gezmiştir. Mesleği sayesinde dünyayı gezmiş ve birçok insanla tanışmış olan Adam köyünü tek başına değiştiremeyeceğinin farkına varmış ve bundan dolayı bir daha geri dönmemiştir. Aynı şekilde amcası gibi edebi eserler okuyan ve sanatla ilgilenen Neslihan köyünün dışındaki dünyayı merak eder ve oraya gitmek ister. Fakat sakatlığı nedeniyle Neslihan evden ayrılamamaktadır. Babasının onu bilerek tedavi ettirmediği anlaşılmaktadır. Amcasının köye gelmesinin ardından tedavi olan Neslihan, köy halkının bilinçlenmesi ve kalkınması için amcasının gittiği yoldan farklı bir yol izlemeye karar verir. Neslihan köyde kalmaya ve aydınlanma mücadelesini içeriden vermeye karar verir. Zira Adam köyden ayrıldıktan sonra bir daha köyüyle hiç ilgilenmemiştir.

Aşk Gençlik yıllarında Adam'la Kadın birbirlerine aşık olmuşlardır. Gençliğinde roman, şiir ve türkü okumayı alışkanlık haline getirmiş olan Kadın bilinçsel ve düşünsel olarak yaşadığı toplumun ve çağın oldukça ötesindedir. Aynı şekilde sevdiği adam olan Adam da yaşamakta olduğu köyde kendini kapana kısılmış gibi hissetmektedir. Özgürlüğe, aşka verdiği değerden daha fazla değer veren Adam köyden ayrılır ve bir daha geri gelmez. Yaklaşık olarak on sekiz yılın ardından Adam köye geri döner. Fakat aşık olduğu kadın ağabeyiyle evlenmiş ve tamamen değişmiştir. Adam'ın yapmış olduğu hataları gözlemleyen ve inceleyen Neslihan aynı hatalara düşmek istemez. Dolayısıyla Neslihan sağlığına kavuşmasının ardından amcası gibi köyü terk etmez. Sarı Dayılar'ın oğlu İrfan'a aşık olan kadın karakter aydınlanma mücadelesini içeriden vermeye karar verir. Böylece geldiği yerden kopmayacak ve sevdiği adamdan ayrılmayacaktır.

Kişi İncelemesi

Neslihan (Genç Kız) (Açık/Sorumlu) On yedi yaşında olan oyunun başkarakterinin, geçirmiş olduğu ateşli bir hastalığın ardından belden aşağısı felç olmuştur. Amcasının köyden habersizce ayrılmasına içerlemiş olan kadın karakter tanıdıklarının getirdiği yazınsal eserlerle dünyayı ve insanlığı tanımaya çalışmıştır. Ataerkil baskıcı normların güdümünde hayatını sürdürmek zorunda kalmış olan Neslihan kendini baskı altında hissetmektedir. Fakat bütün sorunlara ve yanlışlıklara rağmen köylüleri sever ve amcasının bir adım ötesine geçmek ister. Sarı Dayılar'ın oğlu İrfan'a karşı derin ve samimi duygular beslemektedir. "Neslihan, yatağının kenarındaki pencereden izlediği dünyada her gün yeni bir şey keşfetmekte, belki hiç göremeyeceği uzak diyarların hayalini kurmaktadır. Amcanın, Neslihan'ın dedesinin vefatı nedeniyle köye dönüşüyle anlatının zaten hassas olan dengesi bozulur. Amca, Neslihan'a pencereye bakıp hayalini kurduğu "öteki dünya"lardan haber getirmiştir Neslihan, amcasından aldığı destekle "babanın yasası"na meydan okur ve tek görevi "eve ekmek getirmek" olarak kabul edilen geleneksel erkekligi sorgular (...) Neslihan amcası gibi Batılılaşmış aydın yalnızlığı yerine hem modern hem yerli olmayı tercih etmiştir. Kaldı ki "babanın yasası" da değişmektedir: Babası merdiveni tırabzanlarıyla birlikte yenilemiştir ve Neslihan artık romantik bir toplumsal dayanışma fantezisi aracılığıyla "köy"le barışmaya hazırdır: "İnsanlar karıncalar gibi tarlalarda; tohumlar atılıyor, bağlar budanıyor, türkü üstüne türküler gidiyordur. Bir insan birinin varlığını yanında hissetti mi nasıl çalışma şevki gelir kendine, biliyorum ben..." (Ağaoğlu 2011, 127). Oyun boyunca başka diyarlara gidip özgürleşmek hayalleri kuran Neslihan'ın nasıl olup da köyüne dönmeye karar verdiğini anlamak zordur. Anlatıdaki Doğu-Batı sentezi fantezisinin çatladığı anlardan biri de bu boşluktur." (Akkaya 2020, 9-10).

Takıntılı Yıllar önce köyü terk etmiş olan amcasını özellikle sakat kaldığı dönemlerde pencereden bakarak beklemiştir: "NESLİHAN: Benimle böyle sinirli sinirli konuşmayın amca, lütfen. Fena oluyorum. Gelin, yaklaşın. Boynunuza bir sarılayım. Öyle uzun zamandır yolunuzu gözledim ki... (Ağır ağır yaklaşan ayak sesleri; tahtalarda gıcirtılar) Buradan, şu pencereden hep uzaklardan gelen yabancılara bakıp durdum. Ne zaman taaa orada, yolun dönemecine bir toz bulutu görsem heyecan içinde kaldım" (Ağaoğlu 2011, 89).

Otodidakt "NESLİHAN: Köy öğretmenleri bana Osman'la kitaplar gönderiyorlar. Artık ne olursa. Sonra... Şey var. İrfan. Hani Sarı Dayılar'ın oğlu? O da ara sıra kitaplarından getirir. Ne verilirse okuyorum işte. (Hafifçe güler.) Oldukça okuyasım geliyor. Hoş zaten şu acemice karalayıp boyadığım resimlerden başka yapacak neyim var ki? Bak amca. Gördün mü? Saçım kesildi" (Ağaoğlu 2011, 90).

Duyarlı Neslihan sanatçı duyarlılığına sahiptir: "NESLİHAN: Ben çoktan alıştım amca. Öyle güzel şeyler düşünüyorum ki, burada böyle oturduğum yerden hem acıklı, hem gülünç öyle tuhaf şeyler görebiliyorum ki... Bakın işte şimdi ne güneş var, ne ışık. Hiçbir şey yok, değil mi? Sadece alacakaranlık bir gökyüzü ve bulutlar; şekil şekil, çeşit çeşit bulutlar. Bir gördüğümü ikinci defa görmedim. Bakın mesela gökyüzünün şu parçası. Şurası şurası; durgun bir göle ne kadar benziyor. İçine akşamın renkleri düşmüş durgun bir göl. Çeşmenin yanındaki kavak ağacı bu alacakaranlıkta daha uzaktaymış gibi görünüyor. Dallarının gölgesi sanki gölün sazları, kamışlarıymış gibi..." (Ağaoğlu 2011, 91).

Meraklı Hayatı boyunca köyden dışarıya çıkmamış olan Neslihan, dış dünyada neler olduğunu ve diğer insanları merak eder: "NESLİHAN: Niçinmiş? Amcam bana öyle güzel şeyler anlatıyor ki, vaktin nasıl geçtiğini fark etmiyorum. Bana mesela... Şeyden işte, çeşit be çeşit yaşayan insanlardan, gece ve gündüz, gündüz ve gece yaşayanlardan, sonra bu insanların yapıp ettikleri şeylerden bahsediyor. Üstelik de hiç görmediğimiz, belki de hiç göremeyeceğimiz başka yerleri, değişik memleketleri öyle bir anlatıyor kiii..." (Ağaoğlu 2011, 110).

Eleştirel En sonunda Neslihan babasının umursamazlığına ve geri kafalılığına isyan eder: "NESLİHAN: Sizleri en fazla korkutan şey budur işte! Emrinizdeki insanların bir gün size başkaldırmaları, değil mi? Peki etrafınızdakileri kendinize bağlamak, sizi sevip saymalarını sağlamak için ne yapıyorsunuz? Evet, tabii evet. Onlara ekmek getirmektensiniz, değil mi? Dahası neymiş ki... Tıpkı tarlada çalışan ırgatlarınız gibi yanınızdakilere de: Bir lokma bir hırka... Çocuklarınızıza, karınıza başka ne vermektensiniz? Bir tatlı bakış mı, bir tatlı söz mü, üç tatlı gülücük mü? Ekmeklerine neyi katık etmelerini istersiniz; çilelerini mi?" (Ağaoğlu 2011, 111-112).

İsyankar “NESLİHAN: (Haykırır.) Siz durun! Gelmeyin... Amcamdan nefret ediyorum. Amca sizden nefret ediyorum! Annemi bedbaht ettin. Annemi daha evlenmeden önce sevdiğim değil mi? Üstelik bunu ona anlattın. Ama onu alamazdın. Hürriyetini hiçbir şeye, aşka bile bağışlayamazdın değil mi? Öyleyse neden, niçin düşünce ve duygularıyla oynadın onun? Hürriyetinin mezesi mi bu? Dur anne. Dur. Bekle biraz. Söylemek; içimden ne geçiyorsa hepsini söylemek istiyorum. Gelmeyin üstüme, dinleyin!” (Ağaoğlu 2011, 121).

EVİMİZİN SAATLERİ

Kişiler

Baba Yaşlılık çağına erişmiş olan oyunun başkarakteri evlidir ve biri kız diğeri oğlan olmak üzere iki çocuğu vardır. Zamanının çoğunu bahçedeki gül fidanlarıyla ilgilenerek ve gazete okuyarak geçirmektedir. Fakat yaşlılıkla birlikte Baba zamanı takıntı haline getirmiş ve zamanın çok hızlı aktığını hissetmeye başlamıştır. Bundan dolayı yaşadığı günün ve saatin daima ilerisinde olduğunu düşünür. Aslında oldukça nazik, kibar ve sevecen bir karaktere sahip olan anlatı kişisi yaş aldıkça huysuzlaşır. Fakat ailesinin ilgisi sayesinde zamanla iyileşir.

Anne Baba'nın eşi ve iki çocuğun annesidir. Tamamen fon karakter görevi gören Anne; ev işleriyle, eşiyle ve çocuklarıyla ilgilenir. Evlenmeye hazırlanan kızının çeyiziyle, eşinin huysuzluklarıyla ve oğlunun dağınıklığıyla uğraşır. Uzlaşmacı karakter yapısı sayesinde karakterler arasındaki önemli bağlantıdır.

Oğul Kız'dan iki yaş büyük olan karakter oyunun gerçek zamanında doktorluk yapmaktadır. Geriye dönüş tekniğiyle karakterin ortaokul dönemindeki ve yirmi yaşındaki halini görürüz. Ortaokulda yatılı okula verilmiş olan karakter yirmi yaşına eriştiğinde üniversite öğrencisidir. Yirmili yaşlarında babasından para almak istemediği için dayısının şirketindeki reklam bölümünde çalışmaya karar verir. Babasının sorunu ve rahatsızlığıyla yakından ilgilenir.

Kız Oğul'dan iki yaş küçük olan karakter oyunun gerçek zamanında evlenmeye hazırlanmaktadır. Zamanda geriye dönüşün yaşandığı bölümlerde küçüklüğünü ve on sekiz yaşındaki halini görürüz. Küçük yaşlarda bir erkek arkadaş edinmiş olan kadın karakterin onunla evlenmeye hazırlandığını ve en sonunda da evlendiğini görmekteyiz. Kız, babasının rahatsızlığından dolayı oldukça endişelenir.

Öykü

Baba'nın İleriye Görmeye Başlaması Baba, duvar saatinin sekizi gösterdiği vakitlerde evdeki saatleri kurmakla ilgilenmektedir. Baba Oğul'dan saatleri ayarlamasını istemiş fakat hiç kimse onun isteğine kulak asmamıştır. Mutfakta yemek hazırlayan Anne sofrayı kurmaya başlar. Kız sofranın kurulmasına yardım ederken yemeğin altının tutmaması için mutfığa gider. Oğul ile Baba gazeteyi paylaşamamaktadırlar. Baba gazete sayfalarının hisirtisinden rahatsız olur ve Oğul'a onu henüz okumadığını ve bırakmasını söyler. Şarap şişesini açmaya çalışan Oğul tirbuşonla mantarı mahveder. Kız'sa yemeğin altını yakar. Bunun üzerine Oğul'la Kız arasında ne kadar beceriksiz olduklarına yönelik bir atışma olur. Kız, nişanlısıyla evlenmeye hazırlanmaktadır. Annesine süveterini ne zaman bitireceğini soran Kız'a Anne, yatak çarşaflarının ve örtülerin öncelikte olduğunu söyler. İlaçlarını almamış olan Baba oldukça huysuzdur. Gazetesini okumak, saatleri ayarlamak ve yemek yemek istemektedir. Baba, eşinin ağabeyinin sabun şirketinde müdür olduğunu gazeteden okur. Fakat ailenin diğer fertleri gazetede böyle bir haber okumamışlardır. Bir süre sonra dayı evi telefonla arar. Kız kardeşine yarın müdürlüğe tayin edileceğinin müjdesini verir. Aile bireyleri Baba'nın olacağı önceden görebilmesi karşısında şaşkına dönerler. Zira Baba Oğul'a takvim yapraklarının fazla koparılmasından dolayı kızmış fakat yapraklar doğru şekilde koparılmıştır.

Çocukların Büyümeye Başlamaları Ortaokul çağına gelmiş olan Oğul yatılı okula başlayacaktır. Oğul'un aileden ayrılacak olmasına üzülen Kız ağlar ve okula devam etmek istemediğini söyler. Baba Oğul'un hazırlanmasını bekler. Aile fertleri Oğul'u okul üniformasıyla gördüklerinde onun ne kadar büyümüş olduğuna şaşırırlar. Baba Oğul'a "tırtıl" diye hitap etmektedir. Fakat artık delikanlı olduğunu düşünen Oğul kendisine "tırtıl" diye hitap edilmesini istemez. Oğul Kız'a misketlerini erkek arkadaşına verebileceğini söyler. Okula geç kalmak istemeyen Baba saatin on olduğunu söyler. Fakat Anne henüz ona yirmi olduğunu ve vapura yetişebileceklerini söyler.

Kız'ın Erkek Arkadaş Edinmesi ve Oğul'un Çalışmaya Başlaması Oğul yirmi, Kız on sekiz yaşına gelmiş ve Baba evinin bahçesine gül fidanları ekmektedir. Oğul gazete okurken Kız postacıdan mektup beklemektedir. Baba'yla Oğul mektubun kimden geleceğini merak ederler. Kız onlara mektubun bir arkadaşından geleceğini söyler. Anne Baba'ya yarın toplantısının olup olmadığını ve duruma göre takım elbisesini ütüleyeceğini söyler. Anne takım elbiseyi ütülemeye gider. Baba postacıdan gelen mektubu alır. Kızına mektubu bıraktığı yeri gösterir ve mektubu gönderen delikanlının nerede olduğunu sorar. Kız Baba'ya delikanlının dönmek üzere olduğunu ve onunla görüşeceğini söyler. Yüzü kızaran ve ateşi çıkan kızının hasta olduğunu düşünür. Halbuki aylardan nisandır ve hava oldukça sıcaktır. Oğul Baba'ya saçlarındaki beyazların arttığını söyler. Dinlenmek ve genç kalmak için gül diken Baba saçlarının beyazlamasına şaşırır. Baba Oğul'a raporları daktiloya çekip çekmediğini sorar. Üniversiteye yeni başlamış olan Oğul, artık Baba'dan para almak istemediğini ve özel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için dayısının yanında reklamcılık bölümünde çalışmak ister. Baba Oğul'u duymazlıktan gelir. Fakat Oğul çalışmakta kararlıdır. Baba öğle vaktinin geldiğini sanır ve öğle yemeğinin hazır olup olmadığını merak eder. Fakat henüz saat ondur.

Oğul'un Baba'nın Rahatsızlığını Teşhis Etmesi Sarı yünden süveter ören Anne'ye Kız, babasının zamanı ve olayları nasıl ve neden karıştırdığını sorar. Anne'ye göre Baba yaşlanmış ve bu durumu takıntı haline getirmiştir. Anne ile Kız akşam vakitlerinde gelecek olan damatla Oğul için hazırlanmaktadır. Oğul doktor olmuş ve ailesini ziyaret edecektir. Nişanlanmış ve evlenmiş olan Kız da hem eşi babası için endişelenmektedir. Eve gelen Oğul'a Baba'nın sorununun ne olduğu ve nasıl tedavi edileceği sorulur. Oğul Baba'nın yaşlandığını söyler ve ona yaşlılığının hatırlatılmaması gerektiğini ekler. Oğul'a göre Kız makyaj yapmamalıdır ve nişanlı olduğunu belli etmemelidir.

Baba'nın Haberleri ve Saatleri Doğru Şekilde Görmeye Başlaması Saatin dördü gösterdiği vakitlerde gazete okuyan Baba Oğul'un evlendiğinin haber yapıldığını söyler. Eve gelen Kız evliliğinden şikayet etmeye başlar. Zira eşinin başka kadınlara ilgi gösterdiğinden şüphelenmektedir. Anne'nin hamile olduğu dönemlerde Baba; eşinin huysuzluklarından, bakımsızlığından ve isteklerinden fazlasıyla sıkılmıştır. Dolayısıyla Baba o dönemlerde başka kadınlarla ilgilenmeye başlamıştır. Fakat bir süre sonra Baba aradığı şeyin yeni bir kadın değil sevildiğini hissedecek kadar ilgi görmek olduğunu anlar. Baba Kız'a eşine ilgi göstermesini önerir. Eve mektup göndermiş olan Oğul aileye müjdeli bir haber vereceğini yazmıştır. Baba Oğul'un aileye haber vermeden evlendiğini düşünmektedir. Eve gelen Oğul yeni bir köpek ve araba almıştır. Hayalini kurduğu kliniği almak için girişimde bulunmuş fakat ortaklardan biri yatırım yapmaktan vazgeçmiştir. Oğul Baba'dan kliniğe maddi yardımda bulunmasını ister. Fakat Baba Oğul'un hala gizlice evlendiğini düşünmektedir. Uzun süredir Baba'dan para istememiş olan Oğul yeniden çocuk gibi davranmaya başlamıştır. Çocuklarının kendisine muhtaç olduklarını gören ve kendini yeniden genç hissetmeye başlayan Baba gazetede ki haberleri ve duvardaki saatleri doğru şekilde görmeye başlar.

Temalar

Takıntı Radyo oyununun baş eyleyeni olan Baba, evlendikten ve çocukları olduktan sonra Oğul'un ve Kız'ın büyümeye başladıklarını gördükçe zamanın çok hızlı geçtiğini hissetmeye başlamıştır. Dolayısıyla Baba saatleri olduğundan daha ileride görür ve gazete okurken gelecekte olmasını umduğu olayları haber olarak görür. Yaşlılıkla birlikte babalık görevinin bittiğini ve çocuklarının kendi ayakları üzerinde durduklarını gören Baba'nın içine düşmüş olduğu durum her geçen gün daha da şiddetlenir. Oğul'un doktor olup Kız'ın da evlenip evden ayrılmasının ardından Baba tamamen huysuzlaşır. Fakat oyunun sonlarına doğru çocuklar babalarından yeniden yardım istemek ve ona sığınmak zorunda kalırlar. Babalık görevinin devam ettiğini ve çocuklarının kendisine muhtaç olduklarını gören Baba normale döner.

Ataerkillik "BABA: Hani saatleri kendi ellerimle kurmasam basbayağı kendimden şüphe edeceğim" (Ağaoğlu 2011, 143). Bir eyleyen ve figür olarak babalık görevini yerine getirmeye çalışan karakter başlangıçta oldukça hoşgörülü, sevecen, nazik ve anlayışlı bir görüntü verir. Fakat zaman ilerledikçe çocuklar büyür ve kendisi yaşlanmaya başlar. Kendini bir baba olarak eksik hissetmeye başlayan Baba evdeki otoritesini sağlamlaştırmaya çalışır. Dolayısıyla gün geçtikçe huysuzlaşır, asabileşir, sinirli ve kaygılı bir karaktere dönüşür. Bir baba olarak ev ve aile fertleri üzerinde mutlak hakimiyet kurmak isteyen baba başkalarının üzerinde önemli derecede etkilidir. Birçok metaforik olayın örüldüğü oyunda babanın evdeki saatleri kendisinin kurması ve her şeyi kontrol altında tutma isteği onun baskın olma isteğini ortaya koymaktadır. Baba ailesine varlığını hissettirmek istemektedir.

Kişi İncelemesi

Baba (Duygusal/Mantıklı) Yaşlılık ağına erişmiş olan oyunun başkarakteri evlidir ve biri kız diğer i oğlan olmak üzere iki çocuğu vardır. Zamanının çoğunu bahçedeki gl fidanlarıyla ilgilenererek ve gazete okuyarak geçirmektedir. Fakat yaşlılıkla birlikte Baba zamanı takıntı haline getirmiş ve zamanın çok hızlı aktığını hissetmeye başlamıştır. Bundan dolayı yaşadığı günün ve saatin daima ilerisinde olduğunu düşünür. Aslında oldukça nazik, kibar ve sevecen bir karaktere sahip olan anlatı kişisi yaş aldıkça huysuzlaşır. Fakat ailesinin ilgisi sayesinde zamanla iyileşir. Çocukları büyüyüp kendi yollarına gitmeye başladııka Baba babalık görevinin bittiğini ve zamanın kendisi için dolmak üzere olduğunu düşünür. Zamanın yavaş geçmesini istese de daima zamanın ilerisindedir. Fakat ocuklar, baş edemedikleri durumlarla karşılaşmaları üzerine, babalarından yardım isterler. ocuklarının kendisine muhtaç olduklarını ve babalık görevinin devam ettiğini gören Baba zihinsel ve psikolojik olarak normale döner.

Takıntılı Yaşlılıkla birlikte zamanın çok hızlı geçtiğini düşünmeye başlamış olan Baba, zamanla ilgili her şeyi takıntı haline getirmiştir: "BABA: (Keser.) Yorgun falan değilim ben! Saatleri kurmazsınız, takvimlerin yapraklarını koparmaz yahut da n beşini birden yırtıp atarsınız... Rahat rahat on dakikacık gazetesini okuyamayan adamda sinir mi kalır, aaa!.." (Ağaoğlu 2011, 136).

Huysuz Yakın geçmişte başkalarına karşı oldukça nazik ve düşünceli davranmış olan Baba zaman içinde oldukça huysuzlaşmıştır: "BABA: Kim bu saatte gelen münasebetsiz böyle?" (Ağaoğlu 2011, 139).

Buyurđan Bir baba motifi olarak ailenin reisi konumunda olan Baba daima son sözü söyleyen kişi olmak ister: "ANNE: Burda canım, işte. şimdi sana elmanı da getiririm. Babanın şarabını koysana oğlum. OğUL: Tabii anne, baş üstüne. BABA: (şefkatlice) Hadi, birer yudum da siz alın. Yemekte iyidir. Kan yapar" (Ağaoğlu 2011, 141).

Kontrollü Aileyle ilgili bütün işleri Baba çekip çevirir: "BABA: Hani saatleri kendi ellerimle kurmasam basbayağı kendimden şüphe edeceğim" (Ağaoğlu 2011, 143).

Paranoyak Zaman ilerledikçe ailesinin davranışlarından ve hareketlerinden şüphe etmeye başlar. Herkesin kendisine karşı olduğunu düşünmektedir: "BABA: Lafı değiştirme. Lafı değiştirmeee... İnsan hiç olmazsa "evleniyorum" diye bir haber vermez mi? Büsbütün m babalıktan çıktık artık?.." (Ağaoğlu 2011, 164).

KARABATAKLAR

Kişiler

Handan 45-50 yaşlarında olan kadın karakter Tülay'ın annesidir.

Tülay 20-22 yaşlarında olan kadın karakter anlatının başkarakterlerinden biridir. Zengin bir aileye mensup olan Tülay Kenan'la evlilik hazırlıkları yapmaktadır. Varlıklı bir aileye mensup olmasından dolayı düğün yapmak yerine yurtdışı seyahati ve araba almak istemektedir.

Kenan Tülay'ın nişanlısıdır ve Ayşe'nin erkek kardeşidir. Tülay'la birlikte evlenme hazırlıkları yapan karakterin başat kaygısı sınıf atlamaktır.

Ayşe Anlatının başkarakteri olan kadın karakter Kenan'ın kız kardeşidir. Nihat'a aşıktır.

Nihat Kenan'la Tülay'ın arkadaşı olan erkek karakter oyunun başkarakterlerinden biridir.

Cevdet Tülay'ın babasıdır.

Semra Tülay'ın genç bir arkadaşıdır.

Orhan Semra'nın kocasıdır.

Öykü

Tülay'la Kenan'ın Evlilik Hazırlıkları ve Ayşe'nin Durumu Göl kenarında piknik yapan Tülay ve Kenan çifti, aileleri ve dostlarıyla birlikte eğlenmektedirler. Evlenmeye hazırlanan çift araştırma yapmaktadır ve Tülay, annesinin okuduğu House Beautiful dergisindeki antreye sahip olmak ister. İkilinin dostu olan mimar Nihat Cevat Bey'i arsa bakmaya götürmüştür. Köylülerle görüşüp gölün diğer tarafındaki bin dönümlük arsayı almakta kararlıdır. Söz konusu edilen arsaya plajlar, gazinolar, köşkler ve çiftlikler yapılacaktır. Ardından Tülay annesi Handan'a düğün yerine araba ve yurtdışı seyahati istediğini söyler. Tülay Kenan'ın kız kardeşi olan Ayşe'nin neden anlamsız ve tuhaf davranışlarda bulunduğunu düşünür. Oldukça başarılı bir öğrenciyken son sınıfta üniversiteyi bırakmış olan Ayşe tuhaf alışkanlıklar edinmiştir. Piknik sırasında ormandan topladığı dikenleri kollarına ve bacaklarına sürer. Bunun haricinde yaşadığı evde toplandığı arkadaşlarıyla ateşli tartışmalar yapar. Tülay Ayşe'nin eve gelen delikanlılardan biriyle evlendirilmesini önerir. Fakat Ayşe evlenebilecek bir karaktere sahip değildir.

Ayşe'nin Korkuları ve Bunalımları Kenan ile Tülay Ayşe'nin dikenlerden dolayı yara bere içinde kaldığını görürler. Ardından Nihat Ayşe'ye zengin bir ailenin kızıyla evlenen Kenan'dan faydalanabileceğini söyleyerek ona takılır. Fakat Ayşe Kenan'a acımaktadır ve annesiyle babasının ölmüş olmalarından dolayı mutludur. Zira Ayşe onların bu günleri ve eğitim hayatını yarıda bıraktığını görmelerini istememektedir. Deponun bekçisi başka bir yere taşındığı için evini Ayşe'ye kiralamak istemiştir. Nihat Ayşe'yi sevmemeyi ve ona aşık olmamayı diler. Zira sürekli onun yanında olmak istemekten sıkılmıştır. Fakat Nihat Ayşe'ye er geç evlenmesi gerektiğini söyler. Şakayla karışık Ayşe, gelecekte Cevdet Bey gibi bir zenginle evlenmek istediğini söyler. Nihat Ayşe'ye yaklaşmak ve onu öpmek ister. Fakat Ayşe insanın tutarsızlığı ve güvenilmezliği üzerinde durarak çektiği acılara değinir. Sineklerin ve dikenlerin verdiği acıdan haz duymaya çalışarak bütün korkularını yenmeye çalışmaktadır. İnsanoğlu istediği şeyi elde etmek konusunda harekete geçmemek için kendine çeşitli bahaneler bulmayı başarmaktadır. Ayşe'yle Kenan'ı birbirlerine yakınlaştırmayan şeylerse sinekler ve karabataklardır. Ayşe, çevresinde olan bütün olumsuzluklara ve kötülöklere rağmen sakin kalmayı başaran Nihat'a başarısının sırrını sorar. Nihat, kötölökle mücadele etmenin onları yok etmekten başka yollarının da olduğunu söyler. Yapılması gereken şey bozuk topırağı değiştirmektir.

Zıt Dünya Görüşlerinin Yansımaları Ardından ikili Cevdet ile Handan çiftine katılırlar. Cevdet Nihat'a arazinin tapulu olmadığına yönelik duyum aldığını ve belediyeden araziyle ilgili bilgi almasını ister. Nihat arsanın kamulaştırılmış olabileceğini söyler. Fakat Nihat Cevdet Bey'in projesine karşı olduğunu ve bu projede yer almak istemediğini söyler. Nihat tarafından sevilmediğini hisseden Cevdet ona bunun sebebinin sorar. Nihat'la Ayşe'nin birbirlerine aşık olduklarını bilen Handan onların da evlenmeleri gerektiğini söyler. Cevdet çifte, evlenip düğün yapmalarını şakacı bir üslupla teklif eder. Ardından Tülay ile Kenan da gruba katılır. Tülay, düğün yerine yurtdışı tatili ve araba istediğini yeniden dile getirir. Fakat düğün için yüklü miktarlarda para harcamış ve hazırlık yapmış olan aile planı değiştirmek istemez. İsteklerini kabul ettirebilmek için intihar edeceğini söyleyen Tülay ailesinden istediği her şeyi almayı başarır.

Çiftlerin Birbirlerine Yakınlaşmaları Göl kenarında buluşulan başka bir gün evlilik hazırlığı yapan çiftin oldukça mutlu olduğu görülür. Fakat Ayşe, birayla katı yumurta yiyecek olan dostlarının peşinden gitmiş ve diğer, dans eden ve parti yapan, gruptan ayrılmıştır. Grup gölün diğer tarafına giderken Nihat Ayşe'yle karşılaşır. Ayşe Nihat'a artık bütün korkularını (karabatak, sinek, diken ve karanlık) yendiğini söyleyerek yeni evine taşınabileceğini söyler. Nihat Ayşe'ye dikenlerini yaktığını söyler. Ayşe Nihat'a doğru olanı yaptığını ve onların verdikleri acıya alışmaya çalışmanın saçmalık olduğunu söyler. Bütün korkularıyla yüzleşmiş olan ancak korkusuz Ayşe'yle daha önce yüzleşmemiş olan Ayşe, korkusuzluğun mümkün olmadığını anlamıştır. Arkadaşlarının yanından dönerken tarlada gördüğü doğum yapmak üzere olan Gülsüm adlı bir kadına yardım etmiştir. Ona minnettarlığını göstermek isteyen eşi bir torba ceviz getirmiştir. Nihat Ayşe'ye son defa karabataklara, dikenlere karşı korunaklı ve diğer yaptığı evlere hiç benzemeyen bir ev yapacağını söyler.

Temalar

Toplumsal Sınıf "NİHAT: Kısa keselim: Evlenir misin benimle? Dur. Dur ama! Bitirmedim. Dinle: Senle ben, yani senlerle benler karabataklara karşı dikenler, dikenlere karşı ateşler alevler ortasına doğacak çocuklar ruhlarımızı tekmeleyip dururken mutlu olamayacağız. Biliyorum, uyduruk pembe ufukların Pollyanna'cılığı da bizelere göre değil. Birbirini tekrarlayan alışılmış mutluluklar

peşinde değilsen evlenir misin benimle?” (Ağaoğlu 2011, 231). Oyunda rol oynayan Tülay, Handan ve Cevdet karakterleri toplumun üst tabakasını temsil etmektedirler. Ayşe, Nihat ve Kenan’sa toplumun alt tabakasını temsil eder. Tülay’la evlenerek sınıf atlama hayalleri kuran Kenan üst sınıf tarafından benzeştirilmiş ve yozlaştırılmıştır. Fakat Ayşe ile Nihat insanlığın yaşamakta olduğu sorunları kendilerine dert edinmişlerdir. Kendilerini sürekli bir mücadelenin içinde bulan karakterler gelecekte umutsuzdurlar. Fakat bütün zorluklara ve engellere rağmen birlikte olmak isterler.

Korku “AYŞE: Korku dedimse... Evet evet, çok iyi anladım. Duyduğum dehşetli bir yürekliliğin, gözü kara bir cesaretin korkusuydu bu. Kendimle böyle yüz yüze gelişimin korkusu. (Uzun bir sessizlik) Henüz karanlık değildi. Güneş daha batmamıştı. (Usul usul yaklaşan ayak seslerinin çıkardığı çitirtilar) Güneş henüz batmamıştı... İlerde buğday tarlaları sapsarı... Bak” (Ağaoğlu 2011, 226). Hayatı boyunca büyük acılar yaşamış ve insanlığın acılarını da kendi acıları olarak benimsemiş olan Ayşe sürekli olarak korkularıyla yüzleşmeye çalışmaktadır. Bundan dolayı çevresindeki birçok kişi tarafından kendisi deli muamelesi yapılır. Kendini aşmak ve korkularıyla yüzleşmek isteyen Ayşe, amaçlarına ancak bu sayede ulaşabileceğini düşünmüştür. Çevresindeki bütün olumsuzlukları alt etmek ve onlarla yüzleşmek istemektedir.

KÖPEĞİN ÖLÜMÜ

Kişiler

Kadın Oyunun başkarakteri içsel bunalım yaşadığı gece vakitlerinde sokakta dans ederek gezer ve bir duvarın üstüne oturarak etrafındaki binaların pencerelerini sayar. Duyarlı ve bilinçli bir karaktere sahip olan Kadın eserde verilmek istenen iletinin yansıtıcısıdır ve yazarın sözcüsüdür. Bir devlet kurumunda çalışmaktadır.

I. Ses Gece vakitlerinde sokakta yaşayan insanları gözleyen bir kolluk görevlisidir.

II. Ses Gece vakitlerinde sokakta yaşayan insanları gözleyen bir kolluk görevlisidir.

Komiser Gözaltına alınan Erkek’le Kadın’ı sorgulayan kişidir. Onlara düşmanca yaklaşır ve ceza almalarını sağlamak için elinden geleni yapar. Mevcut düzenin en sadık bekçisidir.

Erkek Sefarete ait köpeğin öldürülmesinden sorumlu tutulan karakter işçi olmasının yanında şairlik yapmaktadır. Kadın onun birkaç şiirini okumuştur. Kadın’la Erkek karakolda tanışırlar ve bu münasebetle birbirlerine yakınlaşırlar.

Bekçi Mahallenin bekçisidir.

Öykü

Kadın’dan Şüphelenilmesi ve Köpeğin Öldürülmesi Gece vakitlerinde, bilinmeyen bir sokakta, gözcülük yapan emniyet güçleri sokakta sekerek ve şarkı söyleyerek ilerleyen bir kadını fark ederler. I. Ses II. Ses’e Kadın’ın yolunu kesip ona neden dans ettiğini sormasını söyler. Fakat II. Ses Kadın’ın keyifli olduğu zamanlarında dans ederek yürüyor olabileceğini düşünerek onun önünü kesmeye çekinir. I. Ses II. Ses’e Kadın’ın güvenliği için onu sorguladığını söylemesini tavsiye eder. Fakat II. Ses Kadın’ın sivil olduğunu ve istediği gibi yürüyebileceğini söyleyeceğini düşünür. I. Ses II. Ses’e çok fazla düşünmemesini ve kendisine emredileni yapmasını söyler. Duvarın üstüne oturan Kadın’ın şarkı eşliğinde etraftaki binalarda ışığı yanan dairelerin pencerelerini saydığı görülür. I. Ses Kadın’ın deli olduğunu düşünür. Ardından Kadın’ın yıldızları saydığı görülür. İkili Kadın’ın amacını ve onun kaç yaşında olduğunu anlamaya çalışır. Bir süre sonra köpeğin havlama sesleri duyulur. İkili köpek havlamasının bir tür şifre olduğunu düşünür. Kadın’ın köpeği eğittiği ve sokakta casusluk yaptığı sanılır. Bir binanın pencerelerinden birinde ışık görünür. I. Ses II. Ses’e yaşanan her şeyi dikkatlice rapor etmesini söyler. Işık yanan pencereden çıkan Erkek köpeğin havlamasından bıkmış ve onu öldüreceğini söylemektedir. Dairesine çıkan Kadın evindeki bütün ışıkları yakar. I. Ses Kadın’ın zina yaptığını ya da siyasi suçlu olduğunu düşünür. Aynı zamanda hırsız ya da casus olabileceği üzerinde de durulur. Pencereden bakan Erkek köpeğe iki el ateş ederek onu öldürür.

Kadın'la Erkek'in Sorgulanmaları ve Serbest Bırakılmaları Kadın tanık olarak karakola getirilir. Mahallenin bekçisi, gece vakitlerinde Kadın'ı sekerek ve şarkı söyleyerek dolaşmasından şüphelenmiştir. Komiser Kadın'a Erkek'i tanıyıp tanımadığını sorar. Kadın Erkek'i tanımadığını ve köpeği kimin vurduğunu görmediğini söyler. Komiser Kadın'a gece vakitlerinde pencereleri neden gözetlediğini sorar. Kadın, vereceği cevabı Komiser'in anlayamayacağını düşündüğü için soruyu yanıtızsız bırakır. Komiser öldürülen köpeğin sefarete ait olduğunu söyler ve Kadın'ı Erkek'le işbirliği yapmakla suçlar. Kadın Komiser'in bütün ithamlarını reddeder. Erkek Kadın'ı savunmaya çalışır. Kadın'ın gece vakitlerindeki hareketleri şüphe uyandırmış olduğundan dolayı Komiser ısrarla onu suçlamaya devam eder. Fakat Kadın, hakkındaki bütün ithamları reddeder. Bekçi'nin kendisini göremeyecek kadar uzak olduğunu, kendisine iftira atıldığını ve bunaldığı zamanlarda kendini sokağa attığını söyler. Aleyhinde yeterli delil bulunamayan Kadın serbest bırakılır.

Kadın'la Erkek'in Kendilerini ve Toplumu Eleştirmeleri Kadın'ı apartman dairesine girerken yakalayan Erkek, ona kendisine karakolda ne sorulduğunu ve penceresini neden gözetlediğini sorar. Kadın Erkek'in casus ya da sapık olmasından endişe eder. Kadın Erkek'e köpeğin ölümüne neden üzülmediğini anlatır. İçinde yaşanan baskı ortamında insanların ne kadar tepkisiz ve umursamaz olduklarını gören Kadın, köpeğin gece vakitlerindeki havlamalarıyla pencereye çıkan insanlar sayesinde umut tazelenmektedir. Hala hareket eden, merak eden ve bir şeyleri umursayan insanların olduğunu hisseder. Erkek, sefaret köpeğini evinde kalan bir arkadaşının vurduğunu söyler. Bundan dolayı Erkek kendini suçlamaktadır. Karakterler topluma ve kendilerine yönelik bazı eleştirilerde bulunurlar. Bu sırada ikili pencereden gözlenmekte ve kapıdan dinlenmektedirler. Birbirlerine karşı dürüst olmaya başlayan ikili birbirine güvenmeye ve yakınlaşmaya başlar. Bir işçi olan şair aynı zamanda şairdir. Kadın Erkek'in yayımlanmış olan birkaç şiirini okumuştur. İkisi de baskı ortamından dolayı gelecekte yaşayacakları daha zor günleri kabullenirler.

Temalar

Adaletsizlik Anlatının başlangıcından itibaren mevcut toplumsal ortamdaki baskı ve adaletsizlik okura/dinleyiciye hissettirilir. I. Ses, II. Ses ve Bekçi gibi karakterler gece vakitlerinde mahallelileri gizlice gözetler ve dinlerler. Olağandışı eylemler ve davranışlar gösteren her karakter şüpheli ve muhtemel suçlu olarak kabul edilir. Yaşadığı içsel bunalımlardan kurtulmak amacıyla gece vakitlerinde sokakta dans ederek ve şarkı söyleyerek gezen Kadın kolluk kuvvetlerinin dikkatini çeker. Alışlagelmiş olan tutumlardan farklı bir profil çizen Kadın kolluk kuvvetleri tarafından takip edilir, gözlenir ve dinlenilir. Sıkıyönetim dönemlerini andıran atmosferde insanlar tamamen kendi içlerine kapanmış ve herkes birbirine şüpheli gözlerle bakmaya başlamıştır. Güvensizliğin had safhaya ulaştığı bir ortamda yaşayan insanlar mutlu değildir ve geleceğe yönelik umutlarını kaybetmişlerdir. Devlet, elinde bulundurduğu şiddet kullanma yetkisine sahip olan güçleri kendi çıkarları için kullanmaktadır. Bu durum insanların devlet kurumlarına, topluma ve siyasi organlara olan güvenlerini yitirmelerine sebep olur. Çeşitli bahaneler üretilerek insanlar gözaltına alınır ve gözleri korkutulur. Olay örgüsünde en çok hissedilen ve üzerinde durulan izlek adaletsizliktir.

GİTME KAL

Kişiler

Genç Kız Türkiye'de konservatuvar eğitimi almış olan kadın karakter, eğitimine devam etmek amacıyla vapurla Innsbruck'a gitmektedir. Çok sevdiği ve birlikte yaşadığı profesöründen (Yaşlı Adam) ayrılmakta oldukça zorlanır. Vapur yolculuğu sırasında Genç Erkek'le tanışır ve ona aşık olur. Yaşadığı içsel bunalımlardan dolayı kendini oldukça yalnız hissetmektedir ve tamamen kendi içine kapanmıştır.

Yaşlı Adam Konservatuvarda profesör olan erkek karakter Genç Kız'ın diksiyon derslerine girmiştir. Yaşlı Adam Genç Kız için oldukça önemlidir ve Genç Kız onu çok sevmektedir.

Genç Erkek Gazetecilik yapan erkek karakterin adı Erhan'dır. Yaşlı Kadın'la birlikte yolculuk etmektedir ve evlidir. Mesleğinden ötürü Bern'e gitmektedir.

Yaşlı Kadın Profesör olan kadın karakterin adı Ümran'dır ve yurtdışında dersler vermiştir. Vapur yolculuğunda Genç Erkek ona eşlik etmektedir. Stockholm'e ders vermek amacıyla gitmektedir.

Öykü

Genç Kız'ın Vapura Binmesi Konservatuvarı yeni bitirmiş olan Genç Kız, eğitim almak amacıyla vapurla Innsbruck'a gitmektedir. Profesörüyle birlikte vapur iskelesine gelmiş olan Genç Kız ondan ayrılmak istememektedir. Vapurun kalkmasını art arda sigara içerek bekler. Genç Kız diksiyon hocasıyla birlikte yaşamış ve onunla yaşamaya fazlasıyla alışmış olduğu için ondan ayrılmak kendisine oldukça zor gelmektedir. Fakat ikilinin birbirlerinden ayrılmaktan başka çareleri yoktur. Profesör Genç Kız'ı gitmesi konusunda cesaretlendirir. En sonunda genç Kız vapura biner ve bir süre sonra vapur iskeleden ayrılır.

Genç Kız'ın Genç Erkek'le Tanışması Vapur yolculuğu sırasında Genç Erkek'le Yaşlı Kadın'ın konuşmakta oldukları görülür. Ümran Hanım, Atina'ya yaklaşmakta olan vapurdan inmeyeceğini söyler. Yaşlı Kadın Genç Erkek'e güvertede oturmak istediğini söyler. Yaşlı Kadın'ın yorgun olduğunu fark eden Genç Erkek, onun yurtdışındaki birçok üniversitede ders verdiğini hatırlatarak ona güç vermeye çalışır. Bekar bir gazeteci olduğunu söyleyen Genç Erkek profesörle oldukça samimidir. Yaşlı Kadın küpeşteye dayanmış bir şekilde oturup kitap okuyan Genç Kız'ın kimseyle konuşmadığını ve onun yalnız olduğunu fark eder. Genç Erkek de Genç Kız'ı fark etmiştir. Darbenin ardından birçok aydın ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştır. Yaşlı Kadın Genç Erkek'e Genç Kız'la konuşmasını ve ona derdinin ne olduğunu sormasını söyler. Kadınlarla geçici ilişkiler yaşamaktan bunalmış olan Genç Erkek artık evlenmeye hazır olduğunu söyler.

İkilinin Birbirine Yakınlaşması ve Ayrılması Bir bahane uydurarak Genç Kız'ın yanına giden Genç Erkek onu oturdukları yere davet eder. Genç Kız Genç Erkek'i oldukça ukala ve züppe bulur. Genç Erkek de Genç Kız'a pek kibar biri olmadığını söyler. Zira Genç Kız ikiliye yalnız kalmak istediğini söyleyerek onların sıkıcı olduklarını düşünmelerine sebep olmuştur. Genç Kız'ın yalnız olması ve kimseyle konuşmaması ikilinin ilgisini çekmiştir. İkili Genç Kız'ı başlarda yabancı sanmıştır. Genç Kız ile Genç Erkek arasında yalnızlığa ve ikili ilişkilere dair bir tartışma yaşanır. En sonunda Genç Erkek Genç Kız'a ondan hoşlandığını söyler. Bir dönem Fransa'da eğitim almış olan Genç Erkek'in dans etmekten, şaraptan ve kadından hoşlandığına değinilir. Genç Kız'a nereye, ne amaçla gittiği sorulur. Yaşlı Kadın Stockholm'e gitmektedir. Genç Kız sorulan sorulara cevap vermemese de ısrarlar üzerine Innsbruck'a gittiğini ve daha sonra da Paris'e geçeceğini söyler. Genç Kız Innsbruck'ta, konservatuvar sınavlarından dolayı, iki gün kalacaktır. Genç Erkek Genç Kız'a neden Bern'e gitmediğini sorar. Zira Genç Erkek Bern'e gitmektedir. Birbirleriyle atışan ve zıtlaşan ikili arasında zaman içinde bir yakınlaşma yaşanır. Genç Erkek Genç Kız'a, evlenmiş olmasaydı kendisine evlenme teklif etmiş olacağını söyler. Genç Kız Genç Erkek'e aynı şekilde karşılık verir. Fakat ikilinin yolları kendi bireysel gerekçelerinden dolayı ayrılır. İkili birbirini oldukça yakından tanıyor gibidir. Genç Erkek Genç Kız'ın gitmesini istemez.

Temalar

Yalnızlık Tam olarak bilinmeyen bir sebepten dolayı çok sevdiği profesörünün yanından ayrılarak yurtdışına giden Genç Kız derin içsel bunalımlar yaşamaya başlar. Bundan dolayı kadın karakter kendi içine kapanır ve yalnızlaşır. Anlatının geçtiği gerçek zamanın bir darbe dönemi olduğu hissettirilse de Genç Kız'ın konservatuvar eğitimine devam etmek için Innsbruck'a ve ardından Paris'e gideceğini öğreniriz. Oyunun başkarakteri profesörün yanından ayrıldıktan sonra yolculuk boyunca kimseyle konuşmaz hatta kimseyle göz göze bile gelmez. Vapur yolcularından olan Yaşlı Kadın'la Genç Erkek Genç Kız'a yakınlık gösterir. Fakat yalnızlığını içselleştirmiş ve karakterinin bir parçası haline getirmiş olan Genç Kız onlara oldukça soğuk davranır. Oyun boyunca ilerleyen olay örgüsü ve diyaloglar aracılığıyla insanoğlunun yalnızlığı okura/dinleyiciye hissettirilir. İçinde yaşanan boğucu toplumsal atmosfer insanların birbirlerinden soğumalarına ve yalnızlaşmalarına sebep olmuştur. Genç Erkek Genç Kız'a her ne kadar yakınlık gösterip onun gönlünü kazanmak istese de başarılı olamaz. Onun çok acı çektiğini fark eden Genç Erkek onunla birlikte olmak ve onu teselli etmek ister. Genç Erkek Genç Kız'ın gitmesini istemez.

Kaynakça

Ağaoğlu, Adalet. *Çağımızın Tellalı*. Düzenleyen Ruken Kızılar. İstanbul, Beyoğlu: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.

Akkaya, Özlem. «*Adalet Ağaoğlu'nun Radyo Oyunlarında Kadınlık Halleri.*» Fe Dergi 12 (Ankara Üniversitesi KASAUM), no. 1 (Haziran 2020): 1-15.